Orędownik Samorządu

Organ Związku Gmin Województwa Śląskiego

Prenumerata wynosi 2 zł kwartalnie
Opłata poczt. opłacona ryczałtem
Telefony: Katowice 21-47

Wychodzi 10-go i 25-go dnia miesiąca.
Redakcja i Administracja: Katowice Pocztowa 16/II.
Redaktor: Stanisław Kuhnert,
Syndyk Związku Gmin Woj. Śl.

Ogłoszenia: Jednołamowy wiersz milim 50 gr Przed tekstem 1 zł za wiersz mm. Rach. w P. K. O. 304227

Nr. 9. **Katowice, 10 maja 1930 r.** **Rok VI.**

W sali Sejmu Śląskiego odbędzie się

Roczne Walne Zebranie Związku Gmin Woj. Śl.

w sobotę, dnia 17. maja 1930 r.

o godzinie 11-tej z następującym porządkiem obrad:

1) zagajenie,
2) odczytanie protokółu z ostatniego walnego zebrania,
3) stwierdzenie listy obecnych i pełnomocnictw,
4) roczne sprawozdanie zarządu,
5) roczne sprawozdanie skarbnika,
6) sprawozdanie komisji rewizyjnej i wniosek tejże,
7) przyjęcie nowego projektu statutu Związku Gmin Woj. Śl.,
8) uzupełniający wybór członków zarządu,
9) wybór komisji rewizyjnej,
10) referaty,
11) wnioski i rezolucje.

P. T. Magistraty i Urzędy Gminne winne nadesłać wnioski, mające być przedmiotem obrad, najpóźniej do 10 maja 1930 r.

Zarząd Związku Gmin Woj. Śl.
(—) Spaltenstein,
I. burmistrz i przewodniczący.

Z działalności Związku Gmin Wojew. Śl.

w roku 1929/30.

W dniu 17 maja 1930 r. odbędzie się walne zebranie Związku Gmin, które dorocznym zwyczajem załatwić ma sprawy natury formalnej, oraz przyjąć do wiadomości sprawozdanie z czynności Związku za rok ubiegły, jakoteż dać wytyczne dla działalności Związku na rok bież. Zgodnie z uchwałą ostatniego walnego zebrania, publikujemy w streszczeniu sprawozdanie z czynności zeszłorocznych zarządu i biura Związku, odkładając obszerniejsze omówienie do walnego zebrania.

Rok sprawozdawczy Związku Gmin, tj. czas od 1. kwietnia 1929 do 31. marca 1930 r. stał pod znakiem współpracy Związku nad udziałem gmin śl. w Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu. Doceniając donioslość P. W. K., Zarząd Związku zainicjował współudział gmin śl. w wystawie i przez cały szereg miesięcy poprzednio już poświęcił pracom organizacyjnem tegoż współudziału. Samodzielnie wzięły udział w wystawie miasta: Katowice, Królewska Huta, Bielsko, Mysłowice i Cieszyn, wystawiając eksponaty, które w doborze swoim i w wykonaniu zaszczytnie reprezentowały na wystawie działalność śl. związków kom.

Początek roku sprawozdawczego w działalności Związku zaznaczył się intensywną pracą nad utworzeniem Związku Śląskich Komunalnych Kas Oszczędności, co nastąpiło ostatecznie w dn. 22. V. 1929. Inicjatywę utworzenia Związku Kas oraz Banku Komunalnego podniósł syndyk Związku na posiedzeniu w dniu 1. sierpnia 1924 roku. Inicjatywę tę żywo poparli śp. prezydent Dombek i p. burmistrz Flach,

którzy wspólnie z syndykiem Związku pertraktowali z Bankiem Komunalnym w Poznaniu. Związek Komunalny w Poznaniu w następstwie tychże pertraktacji, zmienił swój statut o tyle, że działalność swoją statutowo rozciągnąć mógł na obszar Woj. Śląskiego. Dalsze rozważania sprawy wydały jednak ten wynik, że postanowiono utworzyć własny Bank Komunalny i własny Związek Kas Oszczędności. Śląski Bank Komunalny ukonstytuowano w sierpniu 1926 roku, a kiedy stało się pewnem, że nie uzyska się zatwierdzenia statutu przez Śląską Radę Wojewódzką, zarząd Związku Gmin skoncentrował swój wysiłek na utworzeniu Śląskiego Związku Kom. Kas Oszczędności. Na czas przejściowy połączono się ze Lwowskim Związkiem, poczem po licznych naradach kierowników kas, ostatecznie przystąpiono do utworzenia własnego Śląskiego Związku Komunalnych Kas Oszczędności.

Zarząd Związku w roku sprawozdawczym odbył 8 zebrań, którem wszystkim przewodniczył p. prezydent Spaltenstein. Na zebraniach tych rozpatrywano sprawy bieżące samorządu, opinjowano nadesłane projekty ustaw i rozporządzeń oraz omawiano memorjały, jakie następnie wniesiono do władz nadzorczych samorządu. Na posiedzeniu z dnia 13. maja 1929 roku (drugiem z rzędu), uchwalono wysłać delegację prezydjum zarządu do p. Wojewody. Delegacja ta, wręczając p. Wojewodzie memorjał, zawierający dezyderaty gmin śl., uzyskała od Pana Wojewody przyrzeczenie przyciągania Związku Gmin do współpracy nad sprawami samorządu, oraz bardzo życzliwe poparcie w zamierzeniach Związku.

Odczuwając potrzebę dostosowania się do potrzeb chwili obecnej, zarząd Związku z inicjatywy delegatów koła świętochłowickiego, przystąpił następnie do opracowania zmiany statutu Związku, czego ostatecznie dokonał inicjator właściwy p. naczelnik Rudzki z Goduli. Nowy statut Związku będzie przedmiotem obrad walnego zebrania.

W roku sprawozdawczym podniesiono projekt zniesienia dodatku komunalnego do państwowego podatku dochodowego. Doceniając ważkie znaczenie wpływu z tego dodatku na sprawność finansową naszych gmin, zarząd Związku drogą ankiety zebrał potrzebny materjał statystyczny, a następnie w obszernym memorjale tak Województwu, jakoteż Ministerstwu Skarbu i Spraw Wewnętrznych przedstawił groźne następstwa na wypadek ustawowego zniesienia dodatku kom. do państw. podatku dochodowego. Starania Związku około pozostawienia dodatku kom. odniosły ten skutek, że w dniu 4. grudnia 1929 roku delegacji Związku Gmin w osobach p. burmistrza Góry i p. syndyka Kuhnerta w Ministerstwie Skarbu oświadczono, iż Rząd nie wystąpi z propozycją zniesienia dodatku kom.

W roku sprawozdawczym zarząd Związku kontynuował starania o bezsporne wypłacenie zaległości z udziału gmin w państwowym podatku dochodowym za czas do 31. grudnia 1925 r. Jak wiadomo, na skutek starań Związku, 2 gminy śl. wystąpiły ze skargą przeciwko orzeczeniu Wydziału Skarbowego w Katowicach i Ministerstwa Skarbu w przedmiocie wstrzymania gminom 15% udziału w państw. podatku dochodowym od wymiaru podatku dochodowego za czas do końca roku 1925. Uzyskano w obydwóch wypadkach wyrok N. T. A., na podstawie którego zarząd Związku dla 27 gmin śląsk. starał się o bezsporne zlikwidowanie sprawy. Dzięki bardzo aktywnemu poparciu Pana Wojewody dezyderatów Związku Gmin w tym przedmiocie, Skarb Śląski w kwietniu br. wypłacił na mocy uchwały Śl. Rady Wojewódzkiej i zarządzenia Ministerstwa Skarbu, gminom i powiatom śl. kwotę 1.800.000 zł.

Z całego szeregu zabiegów zarządu Związku, wymienić należy jeszcze zabiegi Związku około współdziałania delegatów gmin przy dokonywaniu rozdziału i przypisu kwot z udziału w podatkach dochodowym, przemysłowym, węglowym i opłat akcyzowych, które narazie natrafiają na opór Wydziału Skarbowego, przyczem jednak istnieje nadzieja, że Wydział Skarbowy w Katowicach zmieni swoje stanowisko i dopuści do współdziałania delegatów gmin. Wiele uwagi i czasu poświęcił zarząd sprawom szkolnictwa powszechnego, dokształcającego i średniego. Wyłoniona w tym celu komisja z p. prezydentem Spaltensteinem na czele, przygotowuje cały szereg projektów dla jasnego uchwycenia przepisów, odnoszących się do spraw szkolnictwa.

Przewidując zwołanie Sejmu Śląskiego, zarząd Związku Gmin opracował w roku sprawozdawczym szereg poprawek do ustawy o tymcz. uregulowaniu finansów komunalnych i wystąpi do Sejmu z żądaniem wydania ustawy ostatecznej o finansach komunalnych.

Mając na względzie sprawę rozbudowy gmin naszych, zabiegano w roku sprawozdawczym około zaliczenia kilkunastu dalszych gmin śl. do szeregu tych miejscowości, w których Bank Gospodarstwa Krajowego udzielać może pożyczek pod zastaw hipoteczny.

Zarząd Związku wydał cały szereg opinij, i tak np. w sprawie rozporządzenia o związkach celowych, o godłach i oznakach, o normach uposażenia dla woźnych szkolnych, o ustawie dla uregulowania czynszu dzierżawnego od mieszkań nauczycieli szkół powszechnych, o ostemplowaniu kwitów, o sprawie rozdziału kredytów dla gmin z Zakładu Ubezpieczeń, o zasileniu Śl. Funduszu Gospodarczego i Funduszu Pożyczkowo-zapomogowego, o sprawie likwidacji pretensji gmin śl. do Rządu Rzeszy Niemieckiej, o obniżeniu stopy procentowej pożyczki amerykańskiej i t. d.

Z końcem roku sprawozdawczego rozpatrywał zarząd projekty statutów uposażeniowych i emerytalnych dla pracowników kom. oraz projekty ustawy wywłaszczeniowej na cele użyteczności publicznej.

Zarząd Związku zwrócił się również do Ministerstwa Skarbu w przedmiocie zastosowania na Śląsku art. 128 ustawy o państw. podatku dochodowym i czeka obecnie decyzji Ministerstwa w tym przedmiocie.

Oprócz wspomnianych 8 posiedzeń zarządu, odbyło się przy współudziale syndyka Związku 16 zebrań okręgowych, 62 posiedzenia poszczególnych komisyj, wyłonionych przez zarząd Związku. Wykonując uchwały i zarządzenia Związku, biuro Związku w roku sprawozdawczym wysłało 6 telegramów, 3 memorjały do Śl. Rady Wojewódzkiej, 3 memorjały do Pana Wojewody, a 38 memorjałów,

podań, wzgl. opinji do poszczególnych Wydziałów Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Dalej wniesiono 5 podań do Ministerstwa Skarbu, 2 podania do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, 3 podania do Min. Przemysłu i Handlu, 5 podań do Banku Gospodarstwa Krajowego. Wymieniono również 11 korespondencji ze Związkiem Miast Polskich. Do Wydziałów Powiatowych zwrócono się w 58 wypadkach. Porad pisemnych udzieliło biuro Związku w 460 wypadkach, zaś porad ustnych i telefonicznych udzielono 858 razy. Różnych innych spraw załatwiono w roku sprawozdawczym 131. Biuro Związku wysłało 39 okólników w ilości 3999 egzemplarzy. Zaproszeń na posiedzenia zarządu, zebrań okręgowych i komisji, wysłano ogółem 1218.

Pod koniec zaznaczyć wypada, że miasto Katowice wstąpiło z powrotem do zrzeszonych w Związku gmin.

Ściśle trzymając się przepisów statutu, Związek Gmin stale przestrzegał i przestrzega swojej apolityczności. I tak nie zajmował żadnego stanowiska w wyborach komunalnych, jakoteż w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej i do Sejmu Śląskiego. Z całą jednakowoż satysfakcją stwierdzić nam wypada, iż dotychczasowa działalność Związku Gmin wywarła swój poważny wpływ na dobro kandydatów na krzesła poselskie w Sejmie Śląskim. Czysto zawodowa i apolityczna zupełnie działalność Związku przekonała poszczególne partje polityczne o potrzebie współudziału czynników samorządowych w pracach Sejmu Śl. Dowodem tego jest fakt, że na czołowych, a przynajmniej pewnych miejscach list wyborczych, stoją osoby zawodowo czynne w kierownictwie miast i gmin śl., lub biorące udział w organach nadzorczych samorządu terytorjalnego.

Sprawozdanie kasowe Związku Gmin Wojew. Śl.

za czas od 1. kwietnia 1929 r. do 31. marca 1930 r.

A. Dochód.

1. Zapas z roku 1929 i 1928	4.485,91	zł.
2. Składki członków za rok 1929/30	29.653,90	„
3. Wpłacone koszta utrzymania policji	4,—	„
4. Odsetki	291,55	„
5. Resztki poniżej 1,— zł.	102,78	„
6. Różne dochody	122,45	„
7. Sumy przechodnie	113,36	„
8. Zaliczki na składki członkowskie za rok 1930/31	3.377,50	„
9. Zaliczki zwrotne	5.268,49	„
Razem	43.419,94	zł.

B. Rozchód.

1. Wydatki osobowe	25.853,39	zł
2. Składki do Kasy Chorych	579,42	„
3. Podróże i diety	1.821,24	„
4. Dzienniki	635,80	„
5. Portorjum	1.074,48	„
6. Przybory pisemne	538,95	„
7. Koszta manipulacyjne	23,65	„
8. Za światło, wodę i ogrzewanie	514,81	„
9. Zakup inwentarza biurowego	599,25	„
10. Opłata telefoniczna	762,75	„
11. Nieprzewidzane wydatki	778,11	„
12. Zaliczki zwrotne	5.772,95	„
13. Sumy przechodnie	2.582,52	„
Razem	41,537,32	zł.

Zestawienie.

Ogólny dochód	43.419,94	zł.
Ogólny rozchód	41.537,32	„
Pozostaje zapas	1.882,62	zł.

Zaległości.

Z składkami członkowskiemi zalega za r. 1928/29 zalega 11 gmin na ogólną kwotę 576,— zł.
a za rok 1929/30 — 30 gmin na ogólną kwotę 468,— „

czyli razem 1.044, —zł.

Zestawienie

kwot przekazanych do kasy Zw. Gmin przez poszczególne gminy podatku dochodowego poniżej 1,— zł. za czas aż do 1. kwietnia b. r.

1.	magistrat Król. Huta	25,21	zł.
2.	gmina Niedobczyce	15,53	„
3.	„ Janów	11,87	„
4.	„ Chropaczów	8,43	„
5.	„ Piotrowice	7,25	„
6.	„ Knurów	6.78	„
7.	„ Radlin	6,15	„
8.	„ Kalety	5,73	„
9.	„ Godula	5,60	„
10.	magistrat Lubliniec	4,25	„
11.	gmina Wielkie Piekary	1,—	„
12.	„ Szopienice	2,61	„
13.	„ Bielszowice	—,84	„
14.	„ Brzeziny	—,79	„
15.	„ Żory	—,73	„
		102,78	zł.

*

Związek Gmin Województwa Śl. liczył na początku roku sprawozdawczego:

306 członków i to

13 miast
22 gmin o charakterze miejskim (wszystkie)
271 gmin o charakterze wiejskim
306.

W ciągu roku sprawozdawczego ubyło przez wystąpienie
6 członków
a przez przyłączenie do innych gmin
5 członków.
Natomiast przybyło przez zgłoszenie wstąpienia do Zw. Gmin
16 członków, tak że Zw. Gmin na końcu roku sprawozdawczego liczył
311 członków i to
1) 13 miast
2) 22 gminy pow. katowickiego (wszystkie)
3) 16 gmin pow. świętochłowickiego (wszystkie)
4) 77 gmin pow. pszczyńskiego
5) 92 gminy pow. rybnickiego
6) 16 gmin pow. tarnogórskiego
7) 29 gmin pow. lublinieckiego
8) 24 gminy pow. bielskiego
9) 22 gminy powiatu cieszyńskiego

311 gmin razem.

(—) **Bieniossek**, skarbnik.

*

Protokół

z rewizji ksiąg kasowych Związku Gmin na Woj. Śl.

Komisja rewizyjna w składzie:

1) Pana radcy miejskiego Grzesia,
2) „ naczelnika gminy Brola,

stawiła się w dniu dzisiejszym u skarbnika Związku, Pana naczelnika gminy Bienioska, i na podstawie przedłożonych ksiąg kasowych i dowodów stwierdziła

1) **w księdze dochodów:**

że odnośnie do pozycji 269 brak dowodu. Stwierdzono jednak na podstawie księgi ewidencyjnej członków, że dochód ten (18 zł.) został prawidłowo zaksiążkowany;

b) **w księdze rozchodów:**

a) że pod poz. 83, wypłacił skarbnik ze szkodą dla siebie 10 groszy.
b) że pod poz. 124, wypłacił skarbnik ze szkodą dla siebie 50 groszy; razem 60 groszy,
c) że odnośnie do pozycji 166, opiewającą na 32 zł. (sumy przechodnie), brak kwitu redakcji „Orędownika Samorządu", Stwierdzono jednak, że kwota ta została dowodnie przez redakcję organu odebrana (wywiad telefoniczny na miejscu).

Pozatem stwierdziliśmy zgodność księgowań z dowodami kasowemi.

Zestawienie dochodów i rozchodów.

Księga dochodów zamknięta jest sumą	43.419,94 zł.
Księga rozchodów zamknięta jest sumą	41.536,72 „
Saldo wynosi książkowo	1.883,22 zł.
Z tego trzeba potrącić (zab. powyżej ad 2 a) i b) =	0,60 „
tak, że saldo wynosi istotnie tylko:	1.882,62 zł.

Kwotę tę znaleźliśmy po części jako depozyt na książce Oszczędności Nr. 8026 P. K. O. w Katowicach, po części na Koncie P. K. O. (dowód wyciąg kontowy P. K. O. z dnia 1. 4. 30 r.)

Uwagi ogólne:

1) Stwierdziliśmy, że asygnaty rozchodowe z dat po 1. kwietnia 1930 r. nie są podpisane przez Przewodniczącego Związku; przekonaliśmy się jednak, że rozchody z tych asygnat były naglące, więc nie wymagały koniecznie poprzedniej zgody przewodniczącego. Chodziło o opłaty na rzecz Kasy Chorych, opłaty telefoniczne, za prąd elektryczny i t. d.

2) Stwierdzamy, że wydatki obracały się w ramach budżetu z wyjątkiem poz. VIII. pierwotnego preliminarza (podróże i diety). Mianowicie przekroczono tę pozycję o 221,24 zł. To przekroczenie jednak zostało wedle informacji skarbnika dodatkowo przez Zarząd uchwalone.

Szopienice, dnia 29 kwietnia 1930 r.

Komisja Rewizyjna:

(—) **Grześ.** (—) **Broll.**

ZYGMUNT KUBLIŃSKI, magister praw, Król. Huta.

O Gminnych Radach Sierocych.

(Dokończenie).

Radca sierot winien od czasu do czasu odwiedzać swoich pupilów, przyczem nie należy popełniać błędów, a przedewszystkiem należy unikać zbytniej surowości, dochodzącej nieraz wprost do ostatecznych granic zacietrzewienia. Radca sierot powinien być mile widzianym i stale dostępnym stróżem, a nie postrachem pupila. Wytrwałość bowiem w dążeniu do osiągnięcia celu można bez trudności połączyć z łagodnością.

Należy tu podnieść, że odwiedzanie pupilów przez radcę sierot niema nic wspólnego z odwiedzaniem ich przez opiekunów, gdyż tych ostatnich można zawsze zmusić zapomocą kar porządkowych do usunięcia usterek, o ile Gminna Rada Sieroca zawiadomi sędziego opiekuńczego o zaniedbaniu obowiązków. Skoro zresztą Gminna Rada Sieroca stwierdzi jakiekolwiek zaniedbanie ze strony opiekunów, winna bezzwłocznie zawiadomić ustnie lub pisemnie sędziego opiekuńczego, aby ten mógł wydać odpowiednie zarządzenia i położyć kres zaniedbaniu. Nieraz konieczne będą też sprawozdania, które radcowie sierot winni w sposób wyczerpujący przedkła-

dać sędziemu opiekuńczemu, a nietylko ograniczać się do udzielania krótkich orzeczeń.

Obowiązkiem Gminnej Rady Sierocej jest również, by pupil regularnie uczęszczał do szkoły i kościoła. Należy więc dążyć do tego, aby stworzyć ściśle zgodne i harmonijne spółdziałanie wszystkich organów i instytucyj, powołanych do wychowania. Do współdziałania takiego, a w szczególności księży przyczyniło się bardzo rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2 listopada 1895.

Przy władzy rodzicielskiej Sąd Opiekuńczy wkraczać winien tylko przy wyjątkowych okolicznościach. Prawem i obowiązkiem bowiem dbać o cielesne, duchowe i moralne wychowanie dziecka jest zawsze w pierwszej linji zadaniem ojca. Gminna Rada Sieroca ma też przy tego rodzaju wypadkach tylko bardzo ograniczone prawo nadzoru; ale korzystając i tutaj umiejętnie z przysługujących jej uprawnień, może w znacznej mierze przyczynić się do rozwiązania tak ważnej socjalnej kwestji wychowawczej.

W zasadzie Gminnej Radzie Sierocej nie przysługuje prawo nadzoru nad dziećmi, będącemi pod władzą ojcowską. Zainteresowanie się organów państwowych życiem rodzinnem stara się dzisiejsze ustawodawstwo wyłączyć, jak długo istnieje władza ojcowska. Mimo tego nakazana jest w licznych wypadkach czynność sędziego opiekuńczego i poza opieką właściwą na podstawie § 52 ordynacji opiekuńczej, a radca sierot z reguły i w tego rodzaju wypadkach musi być pomocnym sędziemu opiekuńczemu i z nim współdziałać. Wprawdzie nie przysługuje radcy sierot samoistne prawo nadzoru nad dziećmi, będącemi pod władzą ojcowską, a w szczególności nie może radca sierot z własnej inicjatywy udzielać ojcu rad lub upomnień. Czynność jego ogranicza się raczej do udzielania pomocy sędziemu opiekuńczemu. Nadto tam, gdzie każdy byłby uprawniony do doniesienia, jest właśnie przedewszystkiem do tego powołany radca sierot, skoro mu zależy na tem, by sędziego opiekuńczego spowodować do wydania jakiegoś zarządzenia.

Wreszcie ostatniem zadaniem Gminnych Rad Sierocych jest współdziałanie z Sądem Opiekuńczym przy umieszczaniu dzieci w zakładach. Radcowie sierot bowiem są uprawnieni nietylko do zawiadomienia o wypadkach, w których zachodzi konieczność umieszczenia pupila w zakładzie wychowawczym ale należy do nich także udzielanie sądowi rad i opinji. Istotą rzeczy zaś będzie, aby radcowie sierot orzekli, jak długo ma trwać przymusowe wychowanie, i o ile należy je przedłużyć ponad zwykłą normę, a w szczególności w tych wypadkach, w których dzieci umieszcza się przy obcych rodzinach. Przy umieszczeniu też dziecka w rodzinie obcej winna Gminna Rada Sieroca przedewszystkiem zbadać, czy dziecko, u którego zauważono początki nawyknień przestępczych, zostanie umieszczone w takiej rodzinie, która będzie mogła wpłynąć na nie odpowiednio i z pożądanym skutkiem.

Kwestja wychowania naszego najmłodszego pokolenia staje się coraz bardziej nagłą, palącą i wysuwa się na czoło naszego życia socjaln. Przesunięcia całych materjalnych stosunków zmuszają nas do tego, aby tej kwestji poświęcić więcej zainteresowania, aby zwrócić na nią baczniejszą uwagę, jeżeli chcemy utrzymać dobrobyt jednostek, jak i równowagę całego społeczeństwa. Mając też na uwadze podwójną naturę człowieka, nie możemy zapominać o stronie idealnej. Należy bowiem uchronić młode pokolenie od duchowego zdziczenia i moralnego zwyrodnienia.

Szerokie i wdzięczne pole działania zatem mają Gminne Rady Sieroce, których obowiązki są w ogólności trojakiego rodzaju: zająć się wychowaniem pupilów we właściwem tego słowa znaczeniu, a więc dziećmi, które nie mają rodziców, następnie być organem pomocniczym sędziego opiekuńczego w stosunku do wszystkich innych dzieci, i wreszcie służyć radą tam, gdzie zachodzi konieczność zastosowania wychowania przymusowego.

Nieco statystyki

ogólnej oraz z działalności inwestycyjnej gmin śląskich.

Chropaczów: przy przyroście 200 dusz, liczy na początku r. b. 14 270 mieszkańców. Obszar gminy wynosi 338 ha. Parafja i urząd pocztowy w miejscu, zaś stacja kolejowa w Chebziu. Dróg gminnych jest 13,9 klm., w tem szosy 11,9 klm., bruku 0,8 klm., a polnych 1,2 klm. Gmina posiada sieć kanalizacyjną, jakoteż wodociągową i ma oświetlenie elektryczne. Przy budżecie 438 000 zł., miała gmina budżet nadzwyczajny 200 000 zł. Ogólny majątek gminy wynosi przeszło pół miljona zł. Do końca r. 1928 założyła gmina centralne ogrzewanie w budynku szkolnym kosztem 65 000 zł., a w r. 1929 kosztem 160 000 zł. wybrukowano kostką główną ulicę oraz położono chodniki, jakoteż uzupełniono kanalizację. W r. 1929 wybudowano w gminie prywatnie 6 mieszkań. Gmina sama zaś zapoczątkowała budowę 3 domów robotniczych. Zatrudnia się 22 pracowników i około 12 robotników.

Dąbrówka Wielka: ma obszaru 897,32 ha. Dróg gminnych jest 25,8 klm., w tem 2,8 szosy. Sieć kanalizacyjna jest 350 m. długa, a sieć wodociągowa około 5 klm. Oświetlenie gminy elektryczne. Gmina posiada budynek straży pożarnej, oberżę, barak i gmach szkolny. Budżet gminy wynosi 225 000 zł. w r. 1929-30, a ogólny majątek gminy ocenia się na przeszło 200 000 zł. Do końca roku 1928 kosztem 70 000 zł. położono chodniki, zaś w r. 1929 kosztem 42 000 zł. rozszerzono sieć wodociągową, a kosztem 15 000 zł. rozgałęziono sieć przewodów elektrycznych. W r. 1929 przybyło kosztem gminy 8 mieszkań, zaś prywatnie 10 mieszkań. Dalej gmina przystąpiła do budowy nowego domu mieszkalnego.

Godula: przy przyroście 246 dusz, liczy w dniu 1. 1. 1930 r. mieszkańców 9 190. Parafja na miejscu, a stacja i urząd pocztowy w Chebziu, należącem do gminy. Obszar gminy wynosi 336,24 ha. Dróg po-

siada gmina 12,4 klm., w tem bruku 2,162 klm., reszta szosy i polnej.

Długość sieci kanalizacyjnej 5,389 klm., a wodociągowej 14,4 klm. Wody zużyto około 85 000 cbm. Oświetlenie jest elektryczne.

Gmina posiada własny gmach administracyjny, 2 budynki szkolne, oraz dom dla urzędników. Budżet gminy wykazywał 380 000 zł., zaś nadzwyczajny 606 000 złotych na okres trzyletni. Ogólny majątek gminy wynosi 550 000 złotych.

Do końca 1928 roku wybudowano szkołę gospodarstwa domowego, odrestaurowano budynek szkolny, wybudowano nową szatnię dla P. W. i W. F., oraz wybrukowano i zadrzewiono kilka ulic, założono zieleniec, skanalizowano 3 ulice, oraz uzupełniono oświetlenie elektryczne na kilku ulicach.

W roku 1929 ukończono założenie zieleńców, boiska sportowego, wybrukowano i w chodniki zaopatrzono 2 ulice, dalej założono nowy plac targowy, oraz wykonano świetlną fontannę na placu Niepodległości. Latem rozpoczęto budowę domu mieszkalnego i garażu dla przyrządów przeciwpożarniczych. Wreszcie rozszerzono sieć kanalizacyjną i wybudowano stację opieki nad matką. Gmina zatrudnia 12 pracowników i 10 robotników.

Hajduki Wielkie: liczą w dniu 1. 1. 1930 roku mieszkańców 28 226 na obszarze 392,88 ha. Parafja, stacja kolejowa i urząd pocztowy w miejscu.

Dróg gminnych jest 17,884 klm., w tem bruku 15,239 klm., szosy 2,5 klm., a polnych 0,145 klm. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 13,110 klm., a wodociągowej 22,033 klm. Wody zużyto 795 652 cbm. Oświetlenie gminy jest elektryczne. Ogólny majątek gminy wynosi około 12 miljonów zł., a budżet zwyczajny w roku 1929-30 wykazywał kwotę 2 484 000 złotych, zaś nadzwyczajny 2 532 000 złotych. Zadłużenie gminy wynosi około 3 i pół miljona zł.

Gmina przeprowadziła w roku 1929 i poprzednim kosztem 5 miljonów zł. liczne inwestycje, a mianowicie: dom mieszkalny o 8 mieszkaniach, blok mieszkaniowy o 37 mieszkaniach, stację ciśnień, nadbudowę szkoły o 9 klas, 1 aulę, pokój harcerski i mieszkanie urzędowe, 4 ustępy publiczne, piekarnię mechaniczną, kąpielnię publiczną. Dalej wybudowano plantacje nieomal we wszystkich częściach gminy o ogólnej powierzchni 12,060 m^3. Na 2 plantacjach wybudowano świetlne wodotryski, a na jednej urządzono basen kąpielowy dla dzieci. Na wszystkich zaś plantacjach ustawiono ławki, karusele, huśtawki i piaśniki dla dzieci. Sieć wodociągową powiększono o 2 klm., a przewodów kanalizacyjnych wybudowano na przestrzeni 110 mb. Dalej ulepszono oświetlenie elektryczne, a na długości 12 klm. położono nową powierzchnię, wzgl. nowy bruk. Przy drogach wysadzono 650 drzewek.

W gminie przybyło poza mieszkaniami wybudowanemi przez gminę samą, 75 mieszkań o 182 pokojach wraz z 180 kuchniami.

Gmina zatrudnia 67 pracowników i około 100 robotników.

H. BLASCHKE

Zakład betonu, sztukaterji i kamienia sztucznego

KATOWICE

Fabryka: ul. Mickiewicza
Mieszkanie: ul. Kościuszki 8

Tel. 2892 Tel. 2892

Magistrat Tarnowskie Góry poszukuje od zaraz

1 młodszego technika podziemnego

obeznanego z wszelkiemi pracami, wchodzącemi w zakres budownictwa podziemnego miejskiego.

Wnioski z odpisem świadectw, życiorysem i podaniem wymaganego wynagrodzenia należy nadesłać do dnia 20 maja 1930 r.

MAGISTRAT.
(—) **Michatz**, burmistrz.

Licytacja przymusowa.

W sobotę, dnia 15 maja 1930 r. o godz. 10-ej przed południem odbędzie się na terenie Kopalni Polska położonej tuż przy kolonji Borki, licytacja przymusowa:

1 parowóz 12 P. S., 1 maszyna do pisania marki „Ideal", 1 wiertaczka ręczna, 12 osi z kołkami, 1 beczka smoły, 1 wiertaczka ręczna elektryczna, 1 śrubsztak, 6 kompl. zużytych wózków na węgiel, 1 motor elektryczny na 500 Wolt,

publicznie najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą w gotówce.

Mała Dąbrówka, dnia 30 kwietnia 1930 r.

NACZELNIK GMINY:
(—) Kosma.

Juljusz Dollmann

Katowice - Załęże, ulica Marcina nr. 8. Składnica Katowice
Tel. nr. 160 i 52 **Wojewódzka 43.** Tel. nr. 160 i 52.

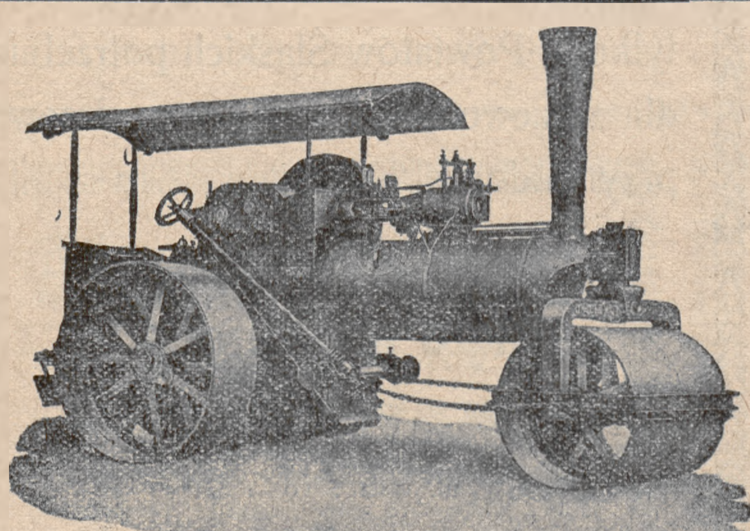
Papy dachowe. — Lepniki. — Smołę węglowo-kamienną. Gudron. — Karbolineum. — Cement. — Gips. — Włókno druciane. — Ruberoid. — Roboty asfaltowe.

Albert Herrmann

Fabryka Karoserji i Powozów

Rok założenia 1896. Katowice II, ul. Mikoł. Reja 3 b. Tel. 14-44.

Karoserje dla wozów osobowych i towarowych wszelkich systemów. — Warsztat reparacyjny. — Własna lakiernia. Wyścielanie samochodów. — Warsztat kołodziejski i kowalski.

Walce parowe
i motorowe
najnowszego systemu
fabrykacji krajowej
polski patent, kilka
razy premjowany.

H. Koetz Nast. Sp. Akc.

Mikołów Woj. Śl.

Druk: Drukarnia Śląska Sp. z o. odp. Katowice, narożnik ul. Batorego 2 i Kościuszki 15.